

Silvia Șerbescu - prima noastră pianistă -

Doamna Lavinia Coman - o reputată pianistă, profesoară și autoare - excelează în ultimii ani prin contribuțiile sale literare care evocă o serie de muzicieni de seamă care au activat în trecutul nostru destul de apropiat și totuși îndepărtat, care se așterne peste vieți, oameni și destine, pierzându-se rând pe rând în istorie și în „muzeul uitării”... Cu fiecare filă a evocărilor sale, dacă ne-am referi la muzicieni ca Mihail Jora, Constanța Erbiceanu, Alexandru Hrisanide și la colegi de generație precum Nicolae Coman, Peter Szaunig și alții, în a căror ambianță autoarea s-a format și și-a dezvoltat plenar capacitățile muzicale și literare, doamna Lavinia Coman intervine în pomenirea și deslușirea personalităților cercetate, cu date și informație nouă semnificativă.

Ultima carte, recent publicată la Editura Muzicală Grafoart despre marea pianistă și profesoară Silvia Șerbescu a constituit un eveniment editorial de seamă și s-a epuizat imediat. Ar fi încă o dovadă în sprijinul perenității, care cerne cu autoritate prin tot hățușul de apariții culturale efemere sortite dispariției (fără regrete, evident...). Readucerea marii artiste și profesoare Silvia Șerbescu azi în conștiința publică sub forma literar-biografică este o binevenită recunoaștere a importanței pe care a avut-o în istoria pianisticii românești unde s-a afirmat la nivelul maxim de excelență.

Două școli pianistice de seamă funcționau în România, cu preponderență în „vechiul Regat”, în perioada interbelică și după (încă): Școala Musicescu și Școala Erbiceanu. Ambele Doamne (Florica și Constanța) au educat și format pleiade de pianiști, unii de notorietate internațională precum Dinu Lipatti, Valentin și Corneliu Gheorghiu, Măndru Katz, evident Silvia Șerbescu și câți alții deveniți soliști și profesori de pian pretutindeni... (Nu mă voi referi aici la tradiția ardeleană de interpreți și profesori, care ar merita o atenție specială). Realitatea culturală a vremii probează o eferescență benefică a interesului general pentru muzica cultă și pentru pianistică în special, când cam toate „domnișoarele de familie bună” trebuiau să știe 4 limbi: româna, franceza, germana (mai ales în Ardeal) și pianul!... Ceea ce va constitui perioada cea mai organizată și structurată a învățământului artistic și a dezvoltării instituțiilor culturale în România a fost, cu toate vicisitudinile de ordin ideologic, fără îndoială perioada de după Război, când s-au pus bazele unei dezvoltări fără precedent a instituțiilor de resort: școli, teatre, filarmonici, opere, pretutindeni în țară, conform doctrinei sovietice drept exemplu, unde cultura funcționa ca o parte a propagandei privind binefacerea sistemului comunist. A fost rău, a fost bine? Cred că mai degrabă bine, dacă ne gândim la promovarea și cultivarea în masă a talentului muzical de care România nu a fost niciodată văduvită și la accesul neîngrădit la cultura de care mai ales azi ne dăm seama că suntem văduviți și măsura în care suntem torturați de ultimele deșeuri stupide și pornografice apărute în tot spațiul public, real și virtual... Am beneficiat aproape 20 de ani și de un ministru excepțional al Culturii, Constanța Crăciun, o

personalitate direct implicată în toate deciziile culturale majore ale acestei perioade, de care, până la Andrei Pleșu (după Revoluție) nu am mai avut parte. Direct subvenționată de către Stat, performanța în toate domeniile culturii și cu precădere în artele performative a devenit o realitate și evoluția școlii muzicale românești de netăgăduit.

În cartea doamnei Lavinia Coman este urmărită cu o minuție și o atenție deosebite viața și activitatea celei mai importante pianiste române a vremii. Muzica cultă își avea o mare parte dintre protagoniști și consumatori în comunitățile evreiești și germane din România, unde muzica făcea parte integrantă din stilul de viață de zi cu zi. În mediile românești lucrurile erau altfel considerate, pentru muzica cultă se cerea un anumit tip de educație, mai mult sau mai puțin facultativ. Consecințele le resimțim și azi în lumea intelectuală, când mai aflăm întâmplător de prin mass media de preferințele muzicale ale unora și altora dintre marile noastre personalități (în uz) sau despre concepții ministeriale care considerau muzica „o artă a spectacolului”!... De aici la mamele nu e mult de străbătut. Întotdeauna am regretat pierderea importantă de populație evreiască și germană din ultimele decenii, care reprezentau un for de cultură muzicală irecuperabil din societatea românească. Drept care Silvia Șerbescu îmi apare prin toate realizările sale un caz binecuvântat în lumea culturală românească: pianistă excepțională, profesor, licențiată în matematici, formatoare de generații peste generații de discipoli, unde la loc de seamă se situează fiica sa Liana, ultim vâstar al unei familii de slujitori devotați ai culturii.

Aș continua cu o butadă (dacă îmi e permis). Se spune că în porturile unde acostau vapoarele cu imigranți în Israel, după formarea statului evreu, apăreau afișe în care scria: „mai veniți și frumoși, că deștepți avem destui”! Era o realitate demografică într-o țară în formare unde erau mai mulți profesori universitari decât agricultori la acea vreme... Îmi vine în minte acest dicton gândindu-mă la clasa Silviei Șerbescu din Conservatorul din București. I s-ar fi potrivit bine un dicton cam așa: „mai veniți și deștepți, că talenți avem destui”! Marea profesoară a promovat cu osârdie în clasa sa „fete deștepte”, unde fiecare avea un teren larg de afirmare și nu numai pianistică. Le știu bine pe toate (Lavinia Tomulescu din Focșani e un caz special) și modul în care au evoluat fiecare împlinindu-și cu autoritate propria vocație; și nu numai pe clape albe și negre... Fiecare dintre discipolii Silviei Șerbescu a excelat prin *ceva*. *Ceva* care îi reprezintă personalitatea așa cum este, la nivelul propriu de excelență.

Marea noastră artistă și om de cultură a fost o prezență unică în muzica românească și apariția cărții doamnei Lavinia Coman ne apare ca un eveniment de seamă. De asemenea, prezența Liane Șerbescu la lansarea acestei cărți la Ateneul Român a conferit evenimentului o emoție specială mai ales în rândul publicului venit, printre care s-au numărat și vechi admiratori ai Silviei Șerbescu, întotdeauna prezentă, cât a trăit, pe toate scenele de concert. Se impune să îi cinstim cum se cuvine pe cei ce și-au dăruit viața culturii și care prin prezența lor și a operei lor au contribuit la mersul civilizației umane. O afirmă un mare om de cultură, Tudor Vianu...

Nicolae BRÂNDUȘ